10/01/2024

Η κατάληψη της στενωπού της Κλεισούρας (6-11/1/1941)

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η κατάληψη της στενωπού της Κλεισούρας, ήταν μια στρατιωτική επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε στις 6 με 11 Ιανουαρίου 1941 στην Βόρεια Ήπειρο κοντά στην πόλη Κλεισούρα της Επαρχίας Πρεμετής της Αλβανίας και αποτελεί μία από τις σημαντικότερες μάχες του Ελληνοϊταλικού Πολέμου κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά από δύο εβδομάδες συγκρούσεων από την έναρξη του Ελληνοϊταλικού Πολέμου στα ελληνοαλβανικά σύνορα, η Ελλάδα καταφέρνει να αποκρούσει την ιταλική εισβολή μετά την θετική έκβαση για αυτήν των μαχών της Πίνδου και της Ελαίας-Καλαμά.

- Γράφει ο Ηλίας Κοτρίδης, Αντισυνταγματάρχης ε.α.

Η μεγάλη αντεπίθεση των ελληνικών δυνάμεων αρχίζει στις 9 Νοεμβρίου. Ο Ελληνικός Στρατός εισχωρεί βαθιά στο αλβανικό έδαφος και αναγκάζει τα ιταλικά στρατεύματα να οπισθοχωρήσουν. Οι ελληνικές επιχειρήσεις κορυφώθηκαν με την

κατάληψη του στρατηγικού περάσματος της Κλεισούρας τον Ιανουάριο του 1941.

Η προέλαση του Ελληνικού Στρατού συνεχίζεται και μετά την επιτυχή αντεπίθεση του κατά τη μάχη του Μοράβα-Ιβάν. Η ήττα του Ιταλικού Στρατού αναγκάζει την Ιταλία να εγκαταλείψει σημαντικές θέσεις στο αλβανικό έδαφος. Ο Ελληνικός Στρατός είχε τώρα υπό τον έλεγχό του σημαντικά αστικά κέντρα της Βορείου Ηπείρου τον Δεκέμβριο του 1940, όπως το Αργυρόκαστρο και η Κορυτσά.

Στο πολεμικό συμβούλιο της 5ης Δεκεμβρίου, ο διοικητής των επιχειρήσεων Αρχιστράτηγος Αλέξανδρος Παπάγος, εκφράζοντας την έντονη ανησυχία του για την πιθανότητα παρέμβασης την Γερμανίας με σκοπό την στήριξη των Ιταλών στο αλβανικό μέτωπο, επέμενε στην εντατικοποίηση της προέλασης. Επιπλέον, ο διοικητής του Τμήματος Στρατιάς Ηπείρου Αντιστράτηγος Ιωάννης Πιτσίκας και ο διοικητής του Τμήματος Στρατιάς Δυτικής Μακεδονίας Αντιστράτηγος Γεώργιος Τσολάκογλου πρότειναν την άμεση κατάληψη του περάσματος της Κλεισούρας, έτσι ώστε να διασφαλιστούν οι ελληνικές θέσεις.

Κατά την περίοδο της ελληνικής αντεπίθεσης, οι ελληνικές δυνάμεις απείχαν πολύ από τις βάσεις ανεφοδιασμού και το οδικό δίκτυο ήταν σημαντικά ελλιπές σε σχέση με τις ιταλικές δυνάμεις. Η στενωπός της Κλεισούρας ήταν μια ιδιαιτέρως σημαντική στρατηγική θέση για την κατάληψη της πόλης Μπεράτι και η τοπογραφία της περιοχής σε συνδυασμό με την κακοκαιρία που επικρατούσε, έκανε την όλη επιχείρηση εξαιρετικά δύσκολη.

Η επίθεση στον κεντρικό τομέα των επιχειρήσεων του ελληνοαλβανικού μετώπου έγινε υπό την ηγεσία των επιτελών του Β’ Σώματος Στρατού, και χρησιμοποιήθηκαν ιδιαίτερα από την 1η και η 11η Μεραρχία Πεζικού. Κατά τη διάρκεια της μάχης, οι Ιταλοί χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά το νέο M13, ένα μεσαίας κατηγορίας τεθωρακισμένο όχημα, της 131ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας «Κένταυρος» (Centauro).

Χρησιμοποιήθηκαν από τον Ιταλικό Στρατό για τη μετωπική επίθεση που ακολούθησε, αλλά το αποτέλεσμα της επιχείρησης για την Ιταλία ήταν καταστροφικό, καθώς αποδεκατίστηκαν από το ελληνικό πυροβολικό. Στις 10 Ιανουαρίου, μετά από τέσσερις ημέρες σκληρών μαχών, οι ελληνικές μεραρχίες πεζικού κατέλαβαν τελικά το πέρασμα. Η επίθεση της 5ης Μεραρχίας Πεζικού, που αποτελούνταν από Κρητικούς, με την κατάληψη στρατηγικών πλεονεκτικών θέσεων, υπήρξε καθοριστική για την έκβαση της μάχης για τον Ελληνικό Στρατό.

Το ιταλικό επιτελείο ξεκίνησε αμέσως αντεπιθέσεις προκειμένου να καταλάβει εκ νέου το πέρασμα. Ο Ιταλός Αρχιστράτηγος Ούγκο Καβαλέρο (Ugo Cavallero) διέταξε την ιταλική 7η Μεραρχία Πεζικού «Λύκων της Τοσκάνης» (Lupi di Toscana) που ήρθε προς ενίσχυση να υποστηρίξει στην επιχειρούμενη επίθεση την επίλεκτη 3η Ταξιαρχία Αλπινιστών «Τζούλια», αλλά η επιχείρηση ήταν ελλιπέστατα προετοιμασμένη. Παρόλο που αντιμετώπισαν μόνο τέσσερα ελληνικά τάγματα, έχασαν πολύ σύντομα ένα ιταλικό τάγμα επειδή περικυκλώθηκε. Στις 11 Ιανουαρίου, οι ιταλικές δυνάμεις είχαν απωθηθεί, η Μεραρχία των Λύκων αποδεκατίστηκε και το πέρασμα πέρασε τελικά στους Έλληνες.

Η κατάληψη της στρατηγικής στενωπού από τον Ελληνικό Στρατό, θεωρήθηκε μεγάλη επιτυχία από τις Συμμαχικές Δυνάμεις. Ο Αρχιστράτηγος των βρετανικών δυνάμεων στη Μέση Ανατολή και Στρατάρχης Αρτσιμπαλντ Γουέιβελ (Archibald Wavell) έστειλε συγχαρητήριο τηλεγράφημα στον Αλέξανδρο Παπάγο για την επιτυχία του Ελληνικού Στρατού.

Το Β’ Σώμα Στρατού, μετά την κατάληψη του περάσματος της Κλεισούρας και της ομώνυμης πόλης προωθήθηκε με κατεύθυνση του Βεράτι και κατέλαβε έπειτα από

μάχες τα υψώματα Τρεμπεσίνα, Μπουμπέσι και Μάλι Μανταρίτ. Η προέλαση διακόπτεται λόγω των καιρικών συνθηκών στις 25 Ιανουαρίου.

Την επόμενη μέρα, οι Ιταλικές δυνάμεις προσπαθούν να επανακαταλάβουν το πέρασμα της Κλεισούρας, δείχνοντας ακόμα μια φορά την στρατηγική σημασία της περιοχής. Στην μάχη της Τρεμπεσίνας χρησιμοποιούν την Μεραρχία «Λελιάνο», το Τάγμα Αλπινιστών «Τζούλια», τμήματα της Τεθωρακισμένης Μεραρχίας «Κένταυρος» και σημαντική αεροπορική υποστήριξη. Ο Ιταλικός Στρατός μέχρι τις 30 Ιανουαρίου που σταματούν οι επιχειρήσεις, καταφέρνει πολύ μικρά αποτελέσματα.

Μέσα στις επόμενες εβδομάδες, η γραμμή του μετώπου σταθεροποιήθηκε, από την λίμνη Οχρίδα και το Πόγραδετς μέχρι την Χειμάρρα στο Ιόνιο Πέλαγος, με τον Ελληνικό Στρατό να προσπαθεί να αντιμετωπίσει την κακή υλικοτεχνική του υποδομή, που οφείλονταν στον προβληματικό ανεφοδιασμό του, και τον αντίστοιχο ιταλικό να προσπαθεί να αυξήσει τις στρατιωτικές τους δυνάμεις, προκειμένου να ανακοπεί η οπισθοχώρηση του.

Πηγή: pemptousia.gr